

Bretagne Zuid

1 De Morbihan - zeezijde	113
2 De Morbihan - binnenland	235
3 De zuidelijke Finistère	309
4 Nantes en de Loire-Atlantique	451

Inhoud

Niet te missen8

**Hoogtepunten
van Michelin**12

Reisplanner20

Met het gezin28

DE REIS VOORBEREIDEN

Naar Bretagne32

Voor het vertrek34

Bretagne van A tot Z37

Bretagne met de fiets47

Evenementen50

Boeken53

F. Guiziou/hemis.fr

MEER WETEN OVER BRETAGNE

Welkom in Bretagne56

Acht wetens-
waardigheden57

Tradities
en levenskunst58

Gastronomie65

Kunst en cultuur70

Geschiedenis90

Natuur en landschap97

Elenathewise/Getty Images Plus

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 De Morbihan - zeezijde

Vannes.....	116
Golf van Morbihan.....	128
<i>Een uitzonderlijk gebied.....</i>	<i>137</i>
Auray.....	153
Locmariaquer.....	160
La Trinité-sur-Mer.....	164
Carnac.....	168
Presqu'île de Quiberon.....	178
<i>Sardines uit Bretagne.....</i>	<i>181</i>
Belle-Île.....	187
<i>Al dan niet vrijwillig te gast.....</i>	<i>191</i>
Ria d'Étel.....	202
Port-Louis.....	206
Lorient.....	212
<i>Lorient 1940-1945, een onverbiddelijk lot.....</i>	<i>217</i>
Île de Groix.....	226

2 De Morbihan - binnenland

La Roche-Bernard.....	238
Redon.....	248
Forêt de Paimpont - Brocéliande.....	255
La Gacilly.....	263
Canal Nantes-Brest.....	268
Josselin.....	274
<i>De krijgsadel van Josselin.....</i>	<i>277</i>
Pontivy en het dal van de Blavet.....	282
Rochefort-en-Terre.....	291
Landes de Lavau.....	296
Kernascléden.....	302
Le Faouët en zijn kapellen.....	305

3 De zuidelijke Finistère

Quimper.....	312
<i>Grote namen uit Quimper.....</i>	<i>317</i>
Menez-Hom.....	332
Presqu'île de Crozon.....	335
Cornouaille.....	348
<i>De kap van het Pays Bigouden.....</i>	<i>354</i>
Locronan.....	363
Douarnenez.....	367
<i>De stad van 'Penn Sardin'.....</i>	<i>371</i>

Pointe du Raz.....	376
Île de Sein.....	380
Pont-l'Abbé.....	382
Bénodet.....	386
Pays de Fouesnant.....	391
Concarneau.....	400
Pont-Aven.....	409
Quimperlé.....	418
Montagnes Noires en Canal Nantes-Brest.....	428
Carhaix-Plouguer.....	434
Huelgoat.....	438
Monts d'Arrée.....	442

4 Nantes en de Loire-Atlantique

Nantes.....	454
<i>De rijke historie van Nantes.....</i>	<i>461</i>
<i>Voyage à Nantes.....</i>	<i>476</i>
La Baule.....	486
Le Croisic.....	496
Presqu'île de Guérande.....	499
<i>Een vruchtbaar gemaakte baai ...</i>	<i>503</i>
La Brière.....	509
Saint-Nazaire.....	516
<i>Van het Second Empire tot nu</i>	<i>518</i>
Canal Nantes-Brest.....	526
Châteaubriant.....	530
Clisson en de Vignoble Nantais.....	533
Pays de Retz.....	541
Pornic.....	546

Woordenlijst.....	552
Register.....	564
Kaarten en plattegronden.....	575

 Raadpleeg voor iedere plaats ons adresboekje

Niet te missen

Golf van Morbihan

Dit is een van de mooiste baaien ter wereld, niet in de laatste plaats vanwege de tientallen grote en kleine eilanden, zoals het Île aux Moines.

Je kunt dit unieke waterlandschap vanuit alle omliggende dorpen gaan verkennen. **Zie blz. 128.**

F. Guiziou/hemis.fr

tilo/Getty Images Plus

Presqu'île de Crozon

Een ongerept juweeltje aan de Bretonse kust, met kristalhelder water, duizelingwekkende kliffen en een prachtige natuur.

Zie blz. 335.

crossbrain66/Getty Images Plus

Menez-Hom

Met 330 m is de hoogste berg van de Montagnes Noires ook een van de hoogste punten van Bretagne. Je hebt er een fantastisch uitzicht over de baai van Douarnenez en het Presqu'île de Crozon. **Zie blz. 332.**

Pointe du Raz

Dit meesterwerk van Moeder Natuur, in het uiterste westen van Frankrijk, draagt het label 'Grand Site de France'. **Zie blz. 376.**

mariobono/Getty Images Plus

bbsferrari/Getty Images Plus

Quimper

Quimper is de historische hoofdstad van de Cornouaille met een prachtige kathedraal, middeleeuwse vakwerkhuisen, gezellige pleinen, smalle geplaveide straatjes en de samenvloeiing van drie rivieren. **Zie blz. 312.**

Hoogtepunten van Michelin

De eetzaal van de *Normandie* in Escal'Atlantic in Saint-Nazaire

Ph. Blanchot/hemis.fr

♥ **Beklim de Phare d'Eckmühl.** Deze mythische, 56 m hoge vuurtoren bewaakt sinds 1897 het zuidelijkste puntje van de Cornouaille. Voor een adembenemend uitzicht over de baai van Audierne! **Zie blz. 357.**

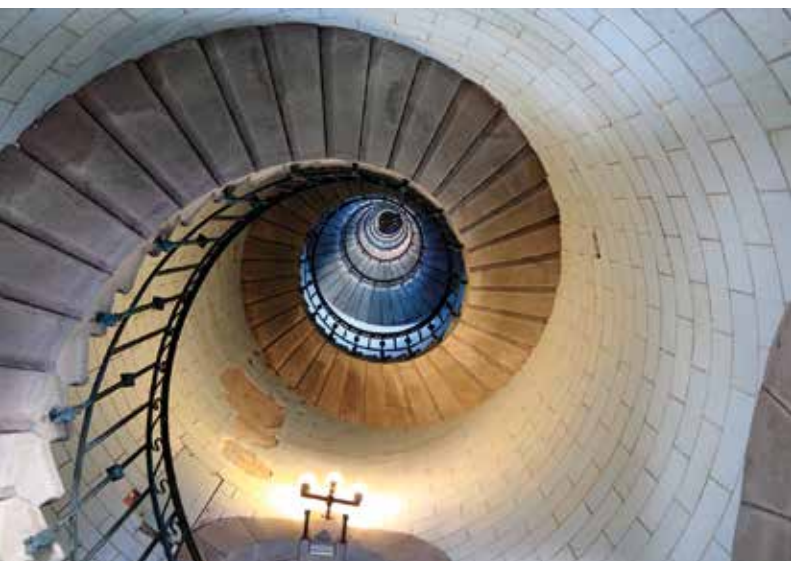
♥ **Sta stil bij de dramatische geschiedenis van Lorient.** Volg de rondleiding over de vroegere U-bootbasis, die de Duitse bezetters in de Tweede Wereldoorlog hebben gebouwd. Tegenwoordig vind je in deze haven een interessant expositiecentrum rondom de grote oceanoraces. **Zie blz. 212.**

♥ **Neem het pontje van Bénodet naar Sainte-Marine** en bezoek de Abri du Marin, een vissershut uit 1910 met een klein museum over het leven en werk van Jacques de Thézac, die zich inzette voor de levensomstandigheden van de vissers. Wandel daarna langs de kustweg naar de Pointe de Combrit. **Zie blz. 324.**

De onderzeebootbasis van Keroman in Lorient

JJFarquitectos/Getty Images Plus

De vuurtoren van Eckmühl
Pixel-68/Getty Images Plus

De Port du Rosmeur in Douarnenez
guy-ozenne/Getty Images Plus

TOP 5 Havenplaatsen

1. Douarnenez (blz. 367)
2. Sauzon, op Belle-Île (blz. 190)
3. Concarneau (blz. 400)
4. Camaret-sur-Mer (blz. 336)
5. Audierne (blz. 352)

♥ **Zie de zon ondergaan boven de zoutpannen van Guérande**, luister naar het zingen van de vogels en geniet van de wondermooie ongerepte natuur. Zie blz. 501.

♥ **Trakteer jezelf op een dagje thalassotherapie** in Miramar La Cigale: relaxen, massages, aroma- en algentherapie, zwemmen en nog veel meer! Maak

daarna – geheel verkwikt – een wandeling of fietstochtje over het Presqu'île de Rhuys. Zie blz. 150.

♥ **Stap in de schoenen van de emigranten** die begin 20ste eeuw naar de VS trokken. Of van de directeur van de rederij die met grote oceaanstomers vanuit St-Nazaire de Atlantische Oceaan overstak. In Escal'Atlantic kan het allebei. Zie blz. 519.

5 dagen

Van Étél naar Lorient, natuur en erfgoed

Route: 105 km langs de Ria d'Été naar Lorient

F. Guizou/hemis.fr

Été en de zuidoever

Dag 1

Begin bij de Barre d'Été en de stranden van Erdeven en maak een rondvaart op de ria, langs St-Cado (blz. 203, kapel). Overnacht in Étél (blz. 203).

Ria d'Été, noordoever

Dag 2

Wandel langs de ongerepte oevers bij Locol-Mendon en bezoek de kerken van Merlevenez (blz. 204) en Kervignac (blz. 209). Overnacht in Port-Louis (blz. 206).

Port-Louis

Dag 3

Bekijk de citadel en de vestingmuur en bezoek het interessante Musée de la Compagnie des Indes (blz. 207). Ga dan naar het strand of neem de waterbus naar Gâvres en maak daar een wandeling (blz. 208).

Lorient

Dag 4

Bezoek La Cité de la Voile Éric-Tarbaly (blz. 212) en de vroegere onderzeebootbasis van Keroman (blz. 215). Ga wandelen of fietsen bij Larmor-Plage (blz. 218).

Île de Groix

Dag 5

Vertrek vanuit Port-Tudy naar het Île de Groix (blz. 226) en maak een fiets- of wandeltocht over het eiland.

Tips: de secundaire wegen rond de Ria d'Été lenen zich prima voor een fietstocht. Ook in de omgeving van Lorient kun je heerlijk fietsen (fietspaden en waterbus).

Vissershuisjes op het eiland Saint-Cado

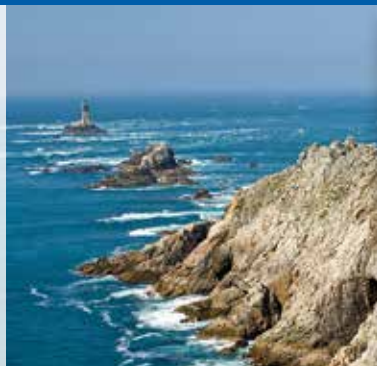
RolfSt/Getty Images Plus

7 dagen

Door de zuidelijke Finistère

Route: 300 km van Quimper naar het Presqu'île de Crozon

nichterfoto/Getty Images Plus

Quimper

Dag 1

Bekijk de binnenstad van Quimper en bezichtig een museum (blz. 312).

Pont-Aven, Concarneau

Dag 2

Bezoek Pont-Aven, het museum en de Chapelle de Trémalo (blz. 409), ga naar Kerascoët, Kercanic en Raguenez (blz. 414) en bewonder de Ville Close van Concarneau (blz. 400).

De Bretonse Rivière

Dag 3

Ga watersporten in Bénodet (blz. 386) of vaar naar Glénan (blz. 394). Overnacht in Sainte-Marine (blz. 324).

La Cornouaille

Dag 4 en 5

Bezoek Pont-l'Abbé (blz. 382), de Manoir de Kérazan, het haventje van Loctudy (blz. 383) en de Pointe de Penmarc'h. Overnacht in Audierne (blz. 352). Ga de dag erna naar de Pointe du Raz (blz. 376) en Cap Sizun (blz. 351). Overnacht in Douarnenez (blz. 367).

Presqu'île de Crozon

Dag 6

Bewonder het uitzicht vanaf de Menez-Hom (blz. 332) en maak een wandeling over het schiereiland van Crozon (blz. 335). Blijf hier overnachten.

Monts d'Arrée

Dag 7

Bezoek het *enclos paroissial* van Pleyben (blz. 444) en de Monts d'Arrée (blz. 442).

Tip: als je nog tijd hebt, vaar dan van uit Audierne naar het Île de Sein.

Het *enclos paroissial* van Pleyben
guy-ozenne/Getty Images Plus

Varen op het Kanaal Nantes-Brest

► **Fietsen waar vroeger treinen reden.** Guisriff. De V7, van Roscoff naar Concarneau, door het hart van Finistère, is een veilige fietsroute over het tracé van een vroegere spoorlijn. Ideaal voor gezinnen! Begin in Guisriff, waar het oude treinstation nu een spoorwegmuseum en fietsverhuur herbergt, en rijd noordwaarts naar Gourin (12,5 km) of zuidwaarts naar Rosporden (17,5 km). Heb je nog energie? Fiets dan door naar Concarneau! **Zie blz. 306.**

► **Een dagje naar het verleden.** Poul-Fetan. Hoe zag een Bretons dorp er 200 jaar geleden uit? Waarschijnlijk zoals

Haliotika - La Cité de la Pêche
in Guilvinec.
H. Hughes/hemis.fr

 Let op dit symbool: het staat in deze gids bij bezienswaardigheden en activiteiten waar ook de kinderen plezier aan hebben.

dit gerestaureerde gehucht aan de oever van de Blavet. In de zomer zie je wasvrouwen aan het werk en karnt de boer zijn boter. Je mag ze een handje helpen en na afloop zijn er pannenkoeken! **Zie blz. 287.**

► **Op safari in Bretagne.**

Parc de Branhéré. In dit reusachtige park (zo groot als 63 voetbalvelden) leven de dieren in bijna volledige vrijheid: van apen en lama's tot flamingo's en struisvogels, iedere diersoort in zijn eigen omgeving. Zo is er een Afrikaanse savanne, waar spiesbokken, giraffen en gnoes lopen, en ook een groot aquarium voor de zeehonden. In de coulissen van het park mag je de geiten en wallaby's voeren en kun je de dierenverzorgers aan het werk zien. **Zie blz. 242.**

Vanaf 5 jaar.

► **Een ritje op de rug van een mega-olifant.** Île de Nantes. Het themapark Machines de l'Île wordt bevolkt door vreemde, reusachtige monsters – half beest, half machine. Op sommige kun je ook een ritje maken (reserveren aanbevolen). Bezoek de Galerie des Machines, waar ze worden gemaakt, en de Carrousel des Mondes Marins, waar je nog veel meer wonderlijke wezens ziet. **Zie blz. 468.**

Op het Île de Nantes vind je ook andere culturele en toeristische attracties, zoals de Hangar à Bananes of La Fabrique.

► **Kruisboogschieten en door het moeras lopen.**

Domaine de Suscinio. In de zomermaanden staat er rond het imposante Château de Suscinio een compleet middeleeuws jachtkamp, waar je onder andere leert hoe je met een kruisboog moet omgaan. In het kasteel zelf kun je zien hoe de Bretonse hertogen vroeger leefden. Er zijn leuke, korte wandelingen door de omliggende moerassen uitgezet. **Zie blz. 141.**

In juli en augustus wordt er 's avonds een klank-en-lichtspel gehouden, met projecties op de gevel.

► **Een echte fluisterboot besturen.** **Kanaal Nantes-Brest, Josselin.** Voor deze kleine, elektrisch aangedreven bootjes heb je geen vaarbewijs nodig – zelfs kinderen kunnen ermee varen. Ga op avontuur vanaf de kade bij het kasteel van Josselin en ontdek hoe je de sluizen moet passeren. **Zie blz. 281.**

Er zijn ook andere haventjes waar je een fluisterboot kunt huren, bijvoorbeeld La Gacilly (Zie blz. 266).

► **Zeemansknopen leggen en scheepjes versieren.**

Guilvinec. In Haliotika - La Cité de la Pêche vind je van alles wat met de zeevisserij te maken heeft. En je kunt ook zelf aan de slag! Zeemansknopen leggen, vis bakken, een minivissersboot versieren en nog veel meer! Op een nagebouwd zeeschip krijg je een beeld van het leven aan boord en er zijn leuke speurtochten voor het hele gezin. Of ga bij laagwater op zoek naar de bewoners van dit getijdengebied. **Zie blz. 359.**

► **Een tijdreis naar de prehistorie.** **Archéosite de Brocéliande.** Kun jij zonder aansteker of lucifers vuur maken? Neem twee

kiezers en een paar droge takjes en doe gewoon je prehistorische leermeester na. Voor je het weet heb je een vlammetje! Verder leer je hoe je een menhir moet verplaatsen – altijd handig! – en hoe je prehistorische fluitjes en sieraden kunt maken. Er zijn ook mooie speurtochten uitgezet. Het Ozégan-pad (juni-sept.) brengt je naar de enorme megalieten die de vroegste bewoners van deze heide hier hebben opgericht. **Zie blz. 260.**

Vanaf 5 jaar.

Brood bakken in Poul-Fetan
E. Berthier/hemis.fr

Kwaliteitslabels

AOC/AOP-producten – In Zuid-Bretagne: cider uit de Cornouaille, *pommeau de Bretagne* en Bretonse appelbrandewijn.

Producten met het Label Rouge –

De belangrijkste in Zuid-Bretagne zijn de *cidre royal Guillevic* (Morbihan), zout uit Guérande (1991, de eerste keer dat het werd toegekend aan een product uit de zee), eieren en varkensvlees uit Argoat, kip uit Argoat en Janzé, lamsvlees uit Brocéliande en *veau Bretanin* (kalfsvlees). Sommige producten, zoals sint-jakobsschelpen en sardines, kregen naast het 'rode label' ook een IGP (beschermde geografische aanduiding).

AB-label – Hieronder vallen ongeveer 2000 Bretonse producenten van groenten en fruit, melk, eieren, verse of gerookte zalm en forellefilets.

Indication Géographique

Protégée – De IGP-aanduiding geldt in Bretagne voor cider, biologische kip, kip uit Janzé, *pâté de campagne* en boekweitmeel.

Voor thuis

Bretons borduurwerk is weer helemaal terug dankzij enthousiastelingen als Pascal Jaouen en David Le Gac (Quimper), die borduurwerk en materiaal verkopen in hun winkel (📍 zie de 'Adresboekjes' van Quimper, blz. 326 en Pont-l'Abbé, blz. 384).

De **pottenbakkersateliers in Quimper**, waaronder dat van H.B. Henriot, zetten een lange traditie voort (📍 blz. 320).

Kleding

Typerend voor Bretagne is de zeemanskleding, zoals de marineblauwe of blauw-witgestreepte **matrozentruï**, de blauwe **mutsen** en **petten**, de **kiel** (Le Glazik, www.leglazik.fr), de Bretonse streepjes-truien van Armor Lux (www.armorlux.com), de ludieke T-shirts van

À l'Aise Breizh (shop.alaisebreizh.com) en natuurlijk de gele **oliejas** van Guy Cotten (www.guycotten.com).

📍 De adressen van winkels en ambachtslieden staan vermeld onder de rubriek 'Winkelen' in het 'Adresboekje' aan het eind van elke plaatsbeschrijving.

Thalasso- en balneotherapie

De gegevens van spa's staan vermeld in de 'Adresboekjes' aan het eind van de plaatsbeschrijvingen in deze gids. Het Comité Régional de Tourisme noemt op zijn website de vijftien thalassotherapiecentra in Bretagne en geeft aanvullende informatie: [www.tourismebretagne.com/selon mes envies/thalasso](http://www.tourismebretagne.com/selon-mes-envies/thalasso). Zie ook thalasseo.com/bretagne.

📍 Arzon, La Baule, Belle-Île, Bénodet, Carnac, Concarneau, Douarnenez, Pornichet, Quiberon.

France Thalasso – De officiële bond voor thalassotherapie in Frankrijk - www.france-thalasso.com.

Themaroutes

De Schildersroute van de Cornouaille, de Route van de Vuurtorens, de Tuinenroute, de Vlasroute, de Route van de Zonnwind, de Route van de Appellations d'Origine in de Cornouaille: bijna elk jaar komen er nieuwe themaroutes bij in Bretagne. Ze brengen het architecturale, natuurlijke en culturele erfgoed van de streek onder de aandacht en zijn uitgezet door verenigingen, toeristenbureaus en andere instanties. Vaak hoort er een brochure met uitleg bij, verkrijgbaar bij de toeristenbureaus. Ook bij bepaalde festivals, zoals 'L'Art dans les Chapelles', 'Étangs d'Art' of 'Arts à la Pointe', horen themaroutes.

Toeristenpas

Morbihan

Kortingen bij een twintigtal vrijetijdslocaties op vertoon van het boekje '**Entrez c'est ouvert**', verkrijgbaar bij vrijetijdslocaties en bakkerijen in Morbihan.

www.morbihan.com/accueil/nos-bons-plans/entrez-c-est-ouvert.

Zie ook **Pass des Mégalithes** (€ blz. 143) en **City Pass Golfe du Morbihan Vannes** (€ blz. 143).

Finistère

Met het **Passeport Culturel en Finistère** (gratis) kun je tegen gereduceerd tarief 33 musea en culturele plekken bezoeken.

€ passeport.culturel.finistere.fr.

De toeristenorganisatie CDT publiceert prachtige thematische documenten over het departement: havens, vuurtorens, *enclos paroissiaux* (ommuurde parochie-erven), schilders, enz.

Tuinen

De Association des Parcs et Jardins de Bretagne publiceert een lijst van tuinen die open zijn voor het publiek. € www.apjb.org.

In Bretagne dragen 23 tuinen het label **Jardin Remarquable**: *Parc du Château de Trévaréz* (blz. 430), *Jardin du Prieuré de Locmaria* (blz. 320) en *Parc Botanique de Cornouaille* (blz. 324) in de Finistère; *Jardin des Plantes de Nantes* in de Loire-Atlantique (blz. 463).

Uit eten

Zie voor onze selectie restaurants het 'Adresboekje' aan het eind van elke plaatsbeschrijving. Om de adressen eenvoudig terug te vinden op de plattegronden, is elk etablissement aangeduid met een genummerd bolletje.

Onze keuze

Om aan uiteenlopende wensen tegemoet te komen, bevat deze

gids naast regionale **restaurants** ook klassieke en exotische eethuizen, themarestaurants en eenvoudiger eetgelegenheden om tussendoor snel wat te eten. Om de keuze te vereenvoudigen, staat bij alle restaurants een **prijsindicatie** vermeld (€ tabel blz. 35): de genoemde bedragen komen overeen met de laagste en de hoogste prijs voor een hoofdgerecht of menu. Lunchmenu's (bestaande uit een voor- en hoofdgerecht of uit een hoofdgerecht en dessert) worden soms ook vermeld.

Ga ook eens kijken op de site van **fermes-auberges** (www.bienvenue-a-la-ferme.com).

Kwaliteitslabels

Sites Remarquables du Goût –

In Zuid-Bretagne hebben de zoutpannen van Guérande (Loire-Atlantique) dit label gekregen voor hun zout, net als Pénestin (Morbihan) voor zijn bouchotmosselen. Website: www.sites-remarquables-du-gout.fr.

Meer dan zeventig restaurants dragen het label **Tables et Saveurs de Bretagne** ('de beste restaurants van Bretagne') - www.tabletetsaveursdebretagne.com.

Het label **Ici et Là** brengt restaurants samen die bijzondere aandacht besteden aan de kwaliteit en de herkomst van hun producten. Ze helpen de lokale economie te bevorderen.

Tot slot wordt het label **Crêperies Gourmandes** toegekend aan panenkoekspecialisten die over echte expertise beschikken en regionale producten gebruiken.

€ Als je op zoek bent naar een restaurant met een van deze keurmerken, ga dan naar www.tourismebretagne.com/preparer-mon-sejour/ou-manger/restaurants en vink de filters aan die bij de keurmerken horen.

Het **Greenfood**-label dat in 2017 in het leven werd geroepen door twee

Het schiereiland Séné in de Golf van Morbihan
E. Berthier/hemis.fr

1

De Morbihan - zeezijde

MICHELINKAART 308 – MORBIHAN (56)

Vannes ★★	116
Ten zuiden en westen van Vannes:	
Golf van Morbihan ★★★	128
Auray ★	153
Locmariaquer ★★	160
La Trinité-sur-Mer ★	164
Carnac ★★	168
Presqu'île de Quiberon ★	178
Belle-Île ★★★	187
Lorient en omgeving:	
Ria d'Étel ★	202
Port-Louis ★	206
Lorient ★	212
Île de Groix ★	226

Presqu'île de Quiberon ★

Door de mooie stranden, bekend om de vele zonuren, aan de ene kant en het spectaculaire en ongerepte natuurschoon aan de andere kant is dit schiereiland een soort Bretagne in zakformaat. Als vakantiebestemming is het heel geliefd bij gezinnen, surfers en zeilers, die in alles een toplocatie gepresenteerd krijgen.

De Côte Sauvage ten westen van Quiberon
hardyuno/Getty Images Plus

📍 Ligging

REGIOKAART B3 (BLZ. 114-115).

Morbihan (56).

Quiberon ligt tegenover Belle-Île, 47 km ten westen van Vannes. Er is maar één weg naar Quiberon, de D768, die in Auray begint (28 km noordoostwaarts). Veel files in de zomer.

😊 Aanraders

De stranden van de Baai van Quiberon nodigen uit tot een heerlijk dolce far niente. De kreekjes gevormd door de

zware golven aan de Côte Sauvage (verboden te zwemmen).

🕒 Planning

Zodra de barometer zakt, is het zaak snel naar de Côte Sauvage te gaan om te kijken naar het gebeuk van de oceaan tegen de rotsen. Lukt dat niet, dan zijn ook de kleine lokale producenten op de zaterdagochtendmarkt van Quiberon een aanrader.

📍 Praktisch blz. 184

📍 Adresboekje blz. 184

Wandelen

Eigenlijk was het schiereiland vroeger een eiland dat door meegevoerd slib met het vasteland werd verbonden door een tombolo, een smalle strandwal.

★ Quiberon B3

De badplaats op de zuidpunt van het schiereiland is bijzonder populair vanwege het prachtige, op het zuiden gerichte zandstrand en de Côte Sauvage vlakbij.

Port-Maria – In de kleine vissershaven zorgt het komen en gaan van de veerboten naar Belle-Île, Houat en Hoedic voor de nodige bedrijvigheid.

Château Turpault – Dit merkwaardige gebouw, op tal van ansichtkaarten vereeuwigd, werd in 1904 gebouwd door Georges Turpault, een garenfabrikant uit Cholet (*Pointe de Ber Er Lann - niet te bezichtigen*).

Saint-Pierre-Quiberon

Leuk badplaatsje met tien stranden, waarvan twee aan weerszijden van de kleine Port d'Orange. Als je de Rue des Menhirs volgt, zie je rechts de mooie **menhirrij van Kerbourgne**, bestaande uit 22 menhirs.

Beg-Rohu

Op deze rotspunt is sinds 1966 de École Nationale de Voile et des Sports Nautiques gevestigd, een van 's werelds beste zeilopleidingscentra.

1

Rondritten

DETAILKAART (BLZ. 180)

★★ Côte Sauvage ('Woeste Kust')

📍 Rondrit van 18 km vanuit Quiberon, in blauw aangegeven op de detailkaart op blz. 180. Rijd naar Port-Maria en volg dan rechts de bewegwijzerde kustweg (Route Côtière).

Dit stuk ruige kust wordt tegenwoordig beschermd door de Franse kustbescherming en de Grand Site de France Dunes Sauvages de Gâvres in Quiberon (📍 blz. 173), waar de kust het verlengstuk van is. Het is een aaneenschakeling van ruige kliffen. Grotten, kloven en afgronden wisselen af met kleine zandstranden, waarop de zware golven breken (*opgelet: verboden te zwemmen vanwege de plotseling opkomende vloedgolven*). Bulderend en kolkend vindt de zee zijn weg tussen al die van elkaar verschillende rotsen door.

🌿 Links van de weg staan granieten zuilen die bepaalde locaties markeren die bijzonder interessant zijn om te voet te worden verkend, zoals Port Pilote, Trou du Souffleur (bij hoge golven), Pointe de Scouro, enz.

Beg er Goalennec

Loop om Café Le Vivier heen naar het uiteinde van de rotspunt, die een mooi uitzicht biedt over de hele Côte Sauvage.

De weg daalt af naar **Port Bara**, een mooie inham met ingekerfde rotsen. Verharde wegen leiden naar Port-Rhu en Port-Blanc met zijn mooie strand van wit zand.

★ Pointe du Percho

Loop naar de uiterste punt.

Mooi **uitzicht**★ op de Côte Sauvage, de landengte van Penthievre met het fort en het strand, Belle-Île en het Île de Groix. De laatste granieten zuil markeert Beg en Aud, het meest vooruitstekende gedeelte van de kust hier.

Rijd door Portivy en ga via Saint-Pierre-Quiberon terug naar Quiberon.

Naar de Pointe du Conguel

🟢 Rondrit van 6 km, aangegeven in lichtgroen op de detailkaart hieronder. Verlaat Quiberon via de bd. Chanard.

Pointe du Conguel

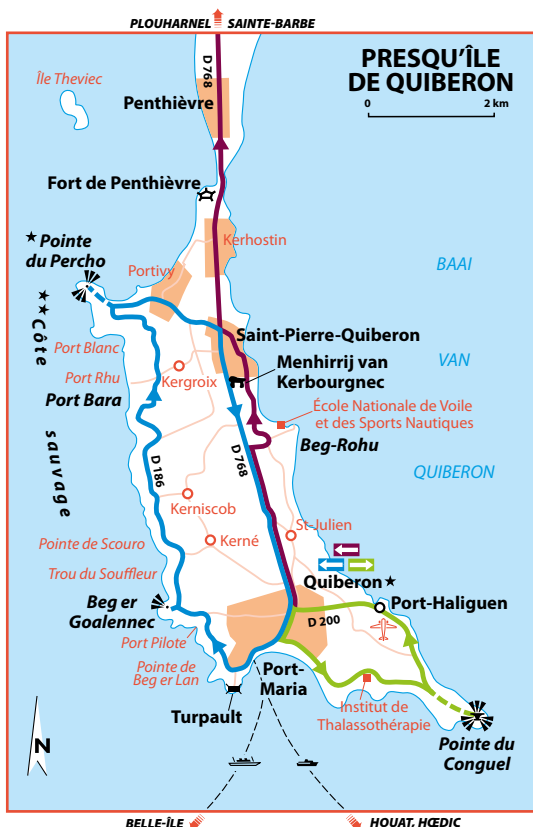
🚶 30 min. lopen heen en terug.

Mooi uitzicht vanaf het puntje van de landtong (*oriëntatietafel*) tot aan de Phare de la Teignouse, waar het slagschip de France in 1922 verging. Links ligt het gemeentelijke vliegveld voor lichte vliegtuigen. Voorbij het Fort-Neuf zorgen een zeil- en jachtclub voor veel bedrijvigheid op het strand. Rechts herinnert een gedenksteen aan de overgave van de emigranten in 1795 (📍 *kader blz. 182*).

Port-Haliguen

In de zomer is het door de regatta's erg druk in dit vissers- en jachthaventje.

Maison du Patrimoine – 11 r. de Port-Haliguen – ☎ 02 97 50 07 84 – 14.00-18.00 u – gesl. di - € 4 (tot 15 jaar gratis). De verzameling van dit kleine museum (archeologie, vlaggen, Ansichtkaarten) houdt verband met het lokale erfgoed en de geschiedenis van het schiereiland. Op de eerste verdieping zijn aan de hand van reconstructies taferelen uit het dagelijks leven te zien. Op de tweede verdieping is een expositie ingericht over zeeambachten en schipbreuken in historisch perspectief.

Sardines uit Bretagne

Een revolutionaire techniek

In de 17de eeuw begint de sardinevisserij dankzij een perstechniek aan een opmars in Bretagne. Verse sardines worden in een vat tussen lagen zout geperst, waardoor ze een paar maanden kunnen worden bewaard. In de 18de eeuw wordt meer dan de helft van de Franse sardines in Bretagne gelost, vooral in Douarnenez.

Toch blijven visserijproducten tot in het midden van de 19de eeuw moeilijk verhandelbaar. Pas wanneer de chemicus **Nicolas Appert** (1749-1841) een methode bedenkt om voedsel te steriliseren en te conserveren, blijft de consumptie van sardines niet langer beperkt tot de kust. Conservenfabrieken schieten als paddenstoelen uit de grond. Waar de mannen met zeilsloepen op visvangst gaan, verwijderen de vrouwen kop en ingewanden, zonder de buik te openen. De sardines worden gewassen, gepekeld, gedroogd, ondergedompeld in vaten met kokende olie, uitgelekt en in blikken gelegd, hetzij 'wit' (met de buik naar boven), hetzij 'blauw' (met de rug naar boven). De blikken worden afgevuld met olie en gesloten met een felsmachine, waarna ze worden gesteriliseerd. De verkoop van sardines kent een ongekende bloei en in de late 19de eeuw zijn er in Frankrijk ongeveer 200 inmaakfabrieken, waarvan 14 in Quiberon. Hoewel tussen 1902 en 1909 het verdwijnen van sardines uit de Bretonse kustwateren een ernstige crisis teweegbrengt, blijft de sector in het begin van de 20ste eeuw groeien. Maar door de toenemende schaarste van sardines aan de Franse Atlantische kust gaat de activiteit na de Tweede Wereldoorlog snel achteruit. Vandaag de dag zijn er in Quiberon nog maar twee conservenfabrieken.

Quiberon

La Quiberonnaise – 30 r. du Port-de-Pêche ☎ 02 97 50 12 54 - www.laquiberonnaise.fr - ma-vr 9.00-12.00, 14.00-18.30, za 10.00-12.00, 14.30-18.00 u - gesl. zo - nog een winkel op de Quai de Houat (Port-Maria), dag. april-sept. en schoolvak.

De fabriek werd in 1921 opgericht door de grooutouders van de huidige eigenaars, Thierry en Bernard Jourdan, en kreeg het label 'Entreprise du Patrimoine vivant' ('Onderneming van levend erfgoed'), een erkenning van hun ambacht en kwaliteit. Hun met de hand gemaakte conserven met uitsluitend verse vis zijn een gevestigde waarde in de Bretonse gastronomie. In de twee winkels kun je kiezen uit blikjes sardines met een jaartal, witte tonijn, makreel, ansjovis en vissoep!

Conserverie la Belle-Iloise – Aan de rand van Quiberon, op het bedrijventerrein ZA Plein Ouest - ☎ 02 97 50 08 77 - www.labelleiloise.fr - 🚗 - juli-aug.: 10.30, 11.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30 u (geen productie op za); rest v.h. jaar vraag inl. - gesl. zo - reserv. aanbevolen - gratis bezoek (45 min.). Deze conservenfabriek uit 1932 toont aan de hand van filmbeelden en reconstructies de verschillende fasen van het hele productieproces, zoals de sardinevisserij, het ontweien, het inblikken, enz. Het bezoek wordt afgerond met een proeverij in de winkel, waar je een heel gamma vindt aan producten voor het aperitief, sauzen, soepen, sardines, makreel en tonijn. Een andere locatie is de voormalige fabriek in Port-Maria (10 r. de Kervozès - ☎ 02 97 30 59 19), met een historische ontdekkingsruimte, proeverij en winkeltje.

📍 Douarnenez blz. 367.

Nederlaag van de royalisten

In 1795 leden de royalisten een zware nederlaag in Quiberon. Er zouden honderdduizend emigranten onder leiding van de prinsen naar Bretagne komen om zich bij de Chouans te voegen en samen de Bleus, republikeinen, te verjagen. In werkelijkheid waren het er niet eens tienduizend, volgens sommige bronnen zelfs 5400. De prinsen zagen ervan af, terwijl de 10.000 à 15.000 Chouans van **Georges Cadoudal** zich wel aan de afspraak hielden (📍 *kader blz. 156*). Ook werd gerekend op militaire steun van de Engelsen die voor de kust voor anker lagen. De landing begon op 27 juni op de stranden van Carnac, maar stuitte op hevig verzet van de republikeinen onder leiding van Hoche, die de royalisten terugdrongen naar het schiereiland, het Fort de Penthièvre bezetten en hen de zee in dreven. Door de deining konden de opstandelingen de Britse oorlogsbodems niet bereiken en werden ze massaal afgeslacht door de Bleus, maar ook door *friendly fire* van de Britten. De overlevenden werden gevangengenomen en gefusilleerd in Quiberon, Auray en Vannes.

Maison du Phare – *Quai des Sinagots* - ☎ 02 97 50 20 56 - april-sept.: 10.00-12.00, 14.00-19.00 u. Dit voormalige vuurtorenwachterhuis werd omgetoverd tot een expositieruimte voor schilderkunst, beeldhouwkunst en fotografie.

De landengte van Penthièvre

📍 *Route van 15 km, in paars aangegeven op de detailkaart (blz. 180). Verlaat Quiberon via de D768 richting Saint-Pierre-Quiberon.*

Fort de Penthièvre

Niet te bezichtigen. Dit in de 19de eeuw gebouwde fort beheerst de toegang tot het schiereiland en doet dienst als militair trainingscentrum. Een monument en een crypte herdenken 59 verzetsstrijders die hier in 1944 werden gefusilleerd.

Penthièvre

Aan weerszijden van de landengte liggen twee mooie zandstranden (10 km).

Plouharnel 📍 *blz. 172*

Uitstapjes

REGIOKAART (BLZ. 114-115)

★ De eilanden Houat en Hoëdic

De eilandjes Houat en Hoëdic kunnen goed te voet worden verkend (*ongeveer een dag per eiland*). Belangrijkste troeven zijn de stranden, de mooie wandelpaden door de relatief ongerepte natuur en de witgekalkte huisjes vol bloemen. Maar wie van rust en stilte houdt, kan de eilandjes in het zomerseizoen beter mijden.

Houat C4

Houat (5 km bij 1,3 km, 17 km aan kustpaden) betekent 'de eend'. De ligging voor de ingang van de Baai van Quiberon maakte het eiland van oudsher erg gewild. In de 17de en 18de eeuw is het dan ook drie keer door de Engelsen bezet.

Dorp – Een korte klim vanuit de haven met de vissersvloot voert naar het dorp, waar witgekalkte huizen in kronkelstraatjes staan die naar twee pleintjes leiden. Alles lijkt hier in de eerste plaats resistent tegen de wind gemaakt.

Loop om de kerk heen en volg het pad langs het kerkhof. Het pad komt uit bij een klein uitzichtpunt dat een heel mooi **uitzicht**★ biedt op de haven en het schiereiland Rhuy.

Éclosarium – Rte de l'Écloserie - ☎ 02 97 52 38 38 - www.mairiedehouat.fr - ♿ - juli-aug.: 10.00-12.30, 14.00-17.30 u; mei-juni en sept.: 10.00-12.30, 14.00-16.00 u - € 4 (7-12 jaar € 2). Deze vroegere kreeftenbroedbank is nu een onderzoeks- en productiecentrum van fytoplankton voor de laboratoria voor mariene biologie Yves Rocher. Ook is er aandacht voor educatie: een museum (250 m²) toont een expositie over de geschiedenis van het eiland en de microscopische wereld van de zee. Bezoekers leren het belang van fytoplankton, de basis voor alle leven in de zee – de 'blauwe long' produceert tenslotte 80 procent van de zuurstof op aarde. Na het bezoek bestaat de mogelijkheid cosmetica te kopen, geproduceerd op basis van zeewier en plankton van Yves Rocher.

Hoedic C4

Hoedic (2,5 km bij 1 km) is kleiner dan Houat. Dit 'eendenkuiken' bestaat uit graniet en heeft talloze stranden en twee lagunes ten oosten van het dorp. Op de heide groeien wilde anjers, vijgenbomen, tamarisken, enkele cipressen en vooral de bedwelmende *Helichrysum stoechas*, ook wel 'immortelle des sables' ('onsterfelijke van het strand') genoemd. Van april tot september verspreidt deze plant een heerlijke currygeur over meer dan 60 procent van de eilandoppervlakte.

🚶 Gemarkte kustpaden (8,5 km) voeren rond het eiland. Mooie uitzichten op het vasteland, het Île d'Houat, Belle-Île en de vele klippen voor de kust.

Dorpskern – De huizen liggen allemaal op het zuiden in groepjes van drie of vier. In de buurt van de vroegere semafoor staat de **kerk**, die is gewijd aan de H. Goustan, een heilige uit Cornwall die zich hier een aantal jaren terugtrok. Bekijk binnen de ex voto's en de standbeelden onder een mooi met blauw en goud beschilderd houten gewelf.

Oude fort – Dit voormalige fort dateert van 1859 en ligt deels in de duinen begraven. Het is te zien vanaf de weg naar de haven van La Croix. Het is eigendom van de Franse kustbescherming en huisvest een expositie over de flora en fauna, biedt verkenningstochten aan en beschikt over een gîte (www.fort-hoedic.fr).

Het eiland Houat ligt strategisch voor de ingang van de Baai van Quiberon.

E. Berthier/hemis.fr

Praktisch

Inlichtingen

Toeristenbureau – 14 r. de Verdun - Quiberon - ☎ 02 97 50 07 84 - www.baiedequiberon.bzh.

Aankomst en vertrek

Presqu'île de Quiberon

Met de trein – Vermijd de zomerse files op de smalle strook naar Quiberon en neem de 'Tire-Bouchon', het zomertrein van Auray naar Quiberon (*juni-sept., tijden, vraag incl.*) - € 9 (*tot 12 jaar gratis*) *incl. terugtocht*.

Parkeren – In de zomer is het lastig parkeren op het schiereiland. Het is misschien mogelijk aan de kant van de Côte Sauvage, maar moeilijker rond de stranden langs de Baai van Quiberon. Vlak bij het centrum zijn openbare parkeerterreinen, betaald of met maximale parkeerduur (*tot 4 uur*). Een advies voor bezoekers die voor een dag of langer naar de eilanden willen: het is in het hele havengebied betaald parkeren en

de maximale parkeertijd is 4 uur. Het is beter de grote Parking du Sémaphore aan de rand van de stad te gebruiken (*1100 plaatsen, betaald, pendelbussen*), de Parking de Kerné (*richting de Côte Sauvage, gratis pendelbussen* - ☎ 06 86 62 69 18 - www.parkingdekerne.com) of een van de particuliere parkings bij de haven: Sizorn (*36 r. de Port-Maria* - ☎ 02 97 50 06 71 - quiberon-parking.fr), Hôtel de la Mer (*8 quai de Houat* - ☎ 02 97 50 09 05).

Houat en Hoëdic

Vanuit Quiberon – Het hele jaar door 2 tot 4 retourvaarten per dag, afhankelijk van het seizoen.

Compagnie Océane - www.compagnie-oceane.fr - 🚫 - *vanaf € 17,50 (kind vanaf € 11) - tarieven, dienstregeling en reserveren op de website.*

Quiberon/Houat: 45 min.,

Quiberon/Hoëdic: 70 min.

In het hoogseizoen varen er ook boten van Navix (www.navix.fr), Compagnie du Golfe (www.compagnie-du-golfe.fr) en Vedettes du Golfe (www.vedettes-du-golfe.fr).

Adresboekje

Uit eten

Doorsneeprijzen

Brume – 79 r. de Port-Haliguen - Quiberon - ☎ 02 97 50 17 67 - www.brumequiberon.com - *gesl. half dec.-half feb.; juli en aug.: ma en di-middag; rest v.h. jaar: gesl. zo ma 🚫 - lunchmenu € 22/28- à la carte € 35/45. In 2022 ging in dit restaurant een nieuw team aan de slag. Een bistrokeuken met gerechten van het land en uit de zee op basis van verse, lokale kwaliteitsproducten van het seizoen. Het menu wisselt regelmatig; zo wordt er een ceviche van witte koolvis, baars in*

kokosmelk, kabeljauw of kalfszwezerik geserveerd, alles vergezeld van biologische wijnen. Ook vegetarische gerechten.

Hôtel Europa – 🍷 blz. 186.

Pure verwennerij

Le Petit Hôtel du Grand Large – 11 quai St-Ivy à Portivy, 6 km ten noorden van St-Pierre-Quiberon via de D768 en secondaire weg - ☎ 02 97 30 91 61 - www.lepetithoteldugrandlarge.fr - *gesl. di-wo en zo-avond - lunchmenu € 65, menu € 110 - 6 kamers € 100/140 - 🍷 € 16. Een verrassen-de zeebistro, uitgebaat door een autodidactische chef met een passie voor de zee, die dagelijks wordt bevoorradat door een bevriende*

visser! De vis is van een opvallende kwaliteit en versheid, en wordt vergezeld door kruiden, bloemen en groenten uit de vier tuinen van het restaurant. In 2023 bekroond met een Michelinster.

Iets drinken

Hoëdic

Café du Nord – *Le Bourg*. De tuin, met een lage muur eromheen, is de perfecte plaats om de zee en het komen en gaan van de boten te observeren met een kopje koffie of een glas cider erbij. De beste plaats op Hoëdic om even uit te blazen!

Winkelen

Maison Lucas-Atelier - ambachtelijke rokerij

– *Quai des Saveurs - ZA Plein-Ouest - Quiberon* - ☎ 02 97 50 59 50 - www.maisonlucas.com - 🚗 - bezoek van Pasen tot Allerzielen: ma-vr 10.00-12.00, 14.00-17.30 u (16.30 u op vr) - gratis. Bezoekers kunnen door grote ramen het hele verwerkingsproces van verschillende soorten gerookte vis volgen, van het fileren van zalm, het roken van haring op groen beukenhout tot het verpakken van sardines.

La Maison d'Armorine – *1 r. des Confiseurs* - ☎ 02 97 50 24 25 - www.maison-armorine.com - bezoekersruimte, juli-aug.: bezoek om 10.00, 11.00, 14.30, 15.30 u; rest v.h. jaar: 11.00, 15.00 u - gesl. za, zo. Alleen al kijken naar de *niniches*, de vermaarde bonbons die in 1946 werden bedacht en nu in vijftig smaken verkrijgbaar zijn, volstaat om de hele winkel leeg te willen kopen. Maar tussen de oude snoepgoedmachines ligt nog veel meer lekkers, zoals de *salidou* of de *palourde*. Winkel in de stad:

Les Niniches – *5 bd Chanard* - ☎ 02 97 50 09 96 - juli-aug.: 9.00-12.30, 14.30-23.00 u; maart-okt.: 9.30-12.30, 14.30-19.00 u - nov.-feb.: 10.00-12.00, 14.30-18.30 u.

Conserveries – La Quiberonnaise en **La Belle-Iloise** (☎ blz. 181).

Uitgaan

Kasino de Quiberon – 2 bd

René-Cassin - ☎ 02 97 50 23 57 - quiberon.kasino.bzh - 🚗 - dag. 10.00-3.00 u. In het nieuw ingerichte casino, dat uitkijkt op het strand en Belle-Île, heerst koortsige bedrijvigheid bij de roulettetafel en de 75 gokautomaten (€ 1 of 2).

Sport en ontspanning

Wandelingen en trektochten

De 51 wandel- en fietsroutes in de Baai van Quiberon zijn in vijf groepen 'Balades et Patrimoine' opgedeeld - te koop (€ 2) bij het toeristenbureau of gratis te downloaden op www.auray-quiberon.fr.

Fietsverhuur VélocOuest

☎ blz. 150.

Treintje – Pl. Hoche - Quiberon

☎ 02 97 24 06 29 - www.petittrain-morbihan.com - rondleiding (50 min.) april-sept.: 10.00-12.00, 14.00-18.00 u (13.30-18.30 u en juli-aug.), vertrek elk uur - € 7,50 (tot 12 jaar € 4,50).

Een leuke en speelse manier om op verkenning te gaan, met een becommentarieerd traject (50 min.) van de Pointe du Conguel via Port-Maria tot aan de Côte Sauvage.

Paardrijtochten – *Centre de Tourisme Équestre - Kervihan* - tegenover het stadion - ☎ 06 12 90 94 12 - www.lagranderrandonnee.fr - voorjaarsvak. en juli-aug. - € 25/30 (tot 12 jaar € 9/11) voor 1 uur.

Ontdek vanuit een brik, in het tempo van een paard, de vissersdorpen op het schiereiland en langs de Côte Sauvage.

Calèche – *1 bd René-Cassin, tegenover het Kasino* - ☎ 06 25 74 33 48 - juli-aug.: tijden, vraag inl. - 45 min./€ 8 (kind € 4). Een tochtje op het strand in een rijtuig met twee trekpaarden.

Vertaling	Henriëtte Gorthuis, Bart Gravendaal, Ellis Langenkamp-Nijkamp, Mieke Moors, Wendy Tjalma
Eindredactie	Karin Evers
Opmaak	Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	F. Gouiziou/hemis.fr
Oorspronkelijke titel	Guide Vert Bretagne Sud
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgeefdirecteur	Philippe Orain
Uitgevers	Catherine Guégan (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Eindredactie	Agnès Le Béon
Redactie	Aymar de la Bretesche, Jérôme Bouin, Béatrice Brillion, Thérèse de Chérissey, Marylène Duteil, Aude Gandiol, Arnaud Goumand, Justine Guilbaud, Pier- rick Jegu, Hervé Kerros, Aulde Moreau, Véronique Moulin, Philippe Orain, Philippe Pataud-Célériér, Nicolas Peyroles, Pierre Plantier, Françoise Rault, Georges Rouzeau, Morgane Soularue, Emmanuelle Souty, Delphine Storelli, Thierry Théault, Magali Triano
Grafisch ontwerp	Christelle Le Déan, Sandro Borel, Justeciel
Omslagontwerp	Keppie & Keppie, Varsenare
Cartografie	Gabriel Dragu, Costina-Ionela Lungu, Denis Rasse
Met dank aan	De toeristenbureaus van Ille-et-Vilaine met Eva Besnard, van de Morbihan met Armelle Jouan, van Loire-Atlantique met Anne-Cécile Laubion, van Nantes met Katia Forêt en Le Voyage à Nantes; Mélanie Lubert

© Michelin

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2025

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internet-adressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Michelin Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
michelinreisgids@lannoo.be

De Michelin Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam Zuidoost
michelinreisgids@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2025/45/328 - NUR 512
ISBN 978 90 209 2825 9

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.